

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Асоціація університетів України
Одеська обласна державна адміністрація
Одеська міська рада
Одеський обласний інститут удосконалення вчителів
Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»**

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

МАТЕРІАЛИ

ІІІ МІЖНАРОДНОГО КОНГРЕСУ

**«ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В УНІВЕРСИТЕТСЬКОМУ ПРОСТОРІ»**

18-21 травня 2017 року

Місце проведення:

**Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського
(м. Одеса, вул. Старопортофранківська, 26)**

**Одеса
2017**

зорганізується суб'єктом відповідно до його мети реалізувати себе як особистість (В. В. Юрчук, 1996). Отже, основним способом педагогічної взаємодії є механізм *цілеутворення*.

Виникає, однак, природне запитання про можливість розгляду педагогічної взаємодії також і як самостійної категорії, яка не зводиться до зазначених вище дихотомічних відношень. Позитивна відповідь на це запитання можлива за таких умов.

По-перше, якщо педагогічна взаємодія є самостійною *категорією*, то вона як фундаментальне поняття відображає закономірні зв'язки *специфічної* системи, призначеної для одержання *специфічного* продукту. Передбачається, що цей продукт має деяку надсистемну якість, що за своєю суттю є інтерактивною. Окрім того, ця надсистемна якість має бути неподільною і, отже, цілісною.

По-друге, педагогічна взаємодія як самостійна *система* повинна бути спрямована на системний *результат*. За П. К. Анохіним, потреба в результаті «визріває» всередині системи (П. К. Анохін, 1978). Виникнення системи підпорядковане одержанню корисного результату (П. К. Анохін, 1978). Отже, якщо педагогічна взаємодія є системою, то вона *сама* зумовлює, визначає той результат, який має бути одержаний.

Такою системою педагогічна взаємодія може бути тільки в тому разі, коли вона є *соціально визначеною і регламентованою системою*, що об'єктивно існує й об'єктивується в практиці освітнього закладу. Головною теоретико-педагогічною доктриною освітнього закладу в цьому випадку має бути інтерактивна доктрина, така, як, наприклад, педагогіка співробітництва.

Оскільки взаємодія завжди здійснюється відповідно до об'єктивних умов існування, які диктують індивідам «розумні» (адаптивні, доцільні, конструктивні) способи дій, остільки системотвірною основою педагогічної взаємодії є педагогічний процес, який у своєму граничному вираженні має відповідати ідеальним інтерактивним стосункам його учасників відповідно до основної мети педагогічного процесу – формування освіченості та особистості.

Педагогічне навчання, (учіння, виховання, самовиховання) – це завжди інтерактивний процес. Його одиницею є система «суб'єкт – суб'єкт». Інтерактивне, яке вимагає поєднання, за ознакою впливовості відповідає суті педагогічного – змінювати і розвивати відповідно до вимог інтерактивної ситуації.

МІСЦЕ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ В РЕФОРМІ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ

Габович І. В.

Університет Ушинського, Україна

Ні для кого не є таємницею, що в нашому суспільстві існує незадоволення станом освіти в країні і зокрема середньої шкільної освіти. У зв'язку з цим Міністерство освіти та науки оприлюднило у 2016 році концепцію «Нова українська школа», і в грудні цього ж року в межах роботи над цією концепцією оприлюднило для обговорення проект типового навчального плану для 10-11 класів. Однією з головних рис, яку можна побачити в інноваціях міністерства, є свобода, яку має отримати вчитель у своїй діяльності.

Згадані кроки Міністерства освіти та науки знайшли широкий відгук серед фахівців, батьків та громадянськості. Поряд із схвальними відгуками можна зустріти і чимало негативних. Одним з них є оприлюднений в лютому цього року відгук Національної академії наук України.

Більшість негативних відгуків викликані побоюванням, що вчителі не зможуть правильно скористатися своєю свободою. І це призведе до зниження якості шкільної освіти.

Слід зазначити, що ці побоювання не є марними. В українських учителів ніколи не було можливості мати свободу в своїй роботі. Цього не було ні під час незалежності, ні в радянські часи. Тільки окремі педагоги-новатори з великими труднощами пробивали собі дорогу. Зрозуміло, що якщо зараз вітчизняні педагоги отримають свободу в своїй роботі, вони, як правило, не будуть знати, що з нею робити. І якість освіти знизиться. Можливо така думка є спірною, але з дорослої людини, яка ніколи не була вільною, Майже неможливо виховати людину, яка може користатися свободою. Свободу також не можна впровадити зверху, але це повинно жити в самій людині. Таке перетворення вимагає відповідного стану суспільства і довгого часу. Таким чином, здається неможливою швидка реформа освіти в напрямку, запланованому МОН. Скоріш за все, ця реформа буде вимагати довгого часу, великих матеріальних витрат та організаційних зусиль.

З іншого боку, в кожному суспільстві, навіть коли в ньому майже зовсім немає свободи, є внутрішньо вільні люди. Це стосується і нашого часу, і тої сфери, про яку тут іде мова, тобто педагогіки. Це не тільки педагоги-новатори, але й вчителі, які працюють в альтернативних школах, тобто школах, побудованих на певних ідеях. Маються на увазі вальдорфські школи, школи Монтессорі та подібні їм.

Із свого досвіду роботи вальдорфським учителем можу сказати, що якщо школа заснована на ідеї і ця ідея живе в учителях, які працюють в цій школі, їм не тільки не потрібні вказівки контролюючих організацій, але вони їм заважають.

З цього ж досвіду можу сказати, що для того, щоб вальдорфський учитель міг дати собі раду із свободою, він отримує не тільки відповідну базову підготовку, але й постійно підтримує цю здатність. Це забезпечується різними засобами, починаючи з відповідної організації науково-методичної роботи в школі і закінчуючи добре продуманою системою підвищення кваліфікації.

В своїй діяльності альтернативні школи вже знайшли відповіді на багато питань, які ще тільки виникають, чи можуть виникнути в процесі реформування педагогіки, який почався зараз в нації країні. Це можна проілюструвати багатьма прикладами. Ці школи можна було б розглядати як експериментальні майданчики, з яких вітчизняна педагогіка може черпати ідеї і практичні рішення для реформи.

Для свого нормального існування альтернативні школи потребують певних умов, які може забезпечити держава.

Однією з перших умов є свобода в такій мірі, в якій вони її потребують для своєї роботи. Це могло б бути зроблено, наприклад, за зразком вільних шкіл Німеччини (Freie Schule).

Ще однією важливою умовою є вирішення питання державного фінансування альтернативних приватних шкіл.

Література

1. Краних Э. М. Свободные вальдорфские школы / Э. М. Краних; пер. с нем. В. Загвоздкин. – М. : Парсифаль, 1993. – 40 с.

2. Нова українська школа. – Концептуальні засади реформування середньої школи. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczerpcziya.pdf>

3. Штайнер Р. Вопрос воспитания как социальный вопрос / Р. Штайнер; пер. с нем. Л. Банзелюк. – Калуга : Духовное познание, 1992. – 108 с.

4. Штайнер Р. Педагогические советы в Свободной вальдорфской школе. Штутгарт, 1919–1924, Т. I / Р. Штайнер; пер. с нем. М. Случ. – М. : Парсифаль, 2000. – 352 с.

5. Щодо запропонованого Міністерством освіти і науки України проекту типового навчального плану для 10-11 класів загальноосвітніх середніх навчальних закладів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nas.gov.ua/UA/Messages/news1/Pages/View.aspx?MessageID=2885>

ФАСИЛІТАЦІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ УЧИТЕЛЯ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Галіцан О. А.

Університет Ушинського, Україна

Усталення гуманістичних цінностей, людиноцентризму та суб'єкт-суб'єктних настанов вимагає переосмислення ролівої позиції сучасного вчителя, а відтак – переорієнтації його професійної підготовки в межах освітнього простору сучасних вишів.

Для точнішого розуміння значення самого терміна «фасилітація» слід звернутись до довідкових джерел, адже маючи англійське походження дієслово «facilitate» (українською – «полегшувати») поступово набуло значення «сприяти», а далі – «допомагати» та «підтримувати».

Саме у такому контексті – «допомагальне» навчання – описував у власних спостереженнях за успіхами спеціально створеної групи студентів (тобто як певний тип навчального процесу) Карл Ренсом Роджерс, який у світовій науковій та освітянській спільноті здобув звання фундатора фасилітаційного напрямку в педагогіці. Науково-психологічні розвідки К. Роджерса набули розповсюдження у зв'язку із запропонованими автором настановами вчителя-фасилітатора, як-от: емпатія, конгруентність та безумовне позитивне ставлення до дитини або «педагогічний оптимізм».

Педагогічну фасилітацію потлумачено як специфічний вид педагогічної діяльності вчителя, яка має за мету допомагати дитині в усвідомленні себе як самоцінності, підтримувати її прагнення до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, сприяти її особистісному зростанню, розкриттю здібностей, пізнавальних можливостей, актуалізувати ціннісне ставлення до людей, природи, національної культури на основі організації допомагального, гуманістичного, діалогічного, суб'єкт-суб'єктного спілкування, атмосфери безумовного прийняття, розуміння та довіри. як взаємодію між учителем та учнем, яка базується на засадах гуманізму, полісуб'єктності, толерантності, дозволяє встановити зв'язок між загальноціннісними ідеалами української, зарубіжної педагогічної думки і сучасним станом педагогічної науки і практики, передбачає нагальний пошук способів і засобів гуманізації навчально-виховного процесу [1].